

Utkast till Borgå stads klimat- och miljöprogram för åren 2024–2027 / utlåtande till Borgå stadsstyrelse

Miljöhälsosektionen 24.08.2023 § 73
1871/11.05.00.00/2023

Beredning och tilläggsuppgifter
I stadsveterinär-hygieniker, chef för miljöhälsovård Tiina Tiainen,
tfn 040 723 4141, fornamn.efternamn@porvoo.fi

Borgå stads mest centrala mål är att vara klimatinsatsernas stad, en kolneutral stad, till år 2030. Vi vill uppmuntra företag och invånare till miljövänliga val och främja den cirkulära ekonomin. För att uppnå dessa mål har vi utarbetat ett klimat- och miljöprogram. Programmet ersätter de tidigare klimat- och miljöprogrammen samt vägkartan för cirkulär ekonomi. Ett utkast till klimat- och miljöprogrammet finns framlagt 6.6–15.9.2023 på stadens webbplats [Klimatprogram och vägkarta för cirkulär ekonomi](#)

Staden vill nu höra sina intressentgruppers syner på program-utkastet. Kommentarer till utkastet kan lämnas in elektroniskt före den 15 september till Borgå stads registratorskontor, till adressen kirjaamo@porvoo.fi eller per post till PB 23, 06101 Borgå. Skriv i meddelandefältet eller på kuvertet referensen "Borgå stads klimat- och miljöprogram".

Lagen för ändringen av klimatlagen (108/2023), förutsätter att varje kommunfullmäktige i Finland ska under sin mandatperiod utarbeta eller uppdatera kommunens klimatprogram. Programmen som för-
troendeorganen har godkänt ska styra stadens utveckling och verksamhet i enlighet med stadens strategi. För att uppnå de ovannämnda målen har vi utarbetat ett klimat- och miljöprogram. Programmet ersätter de tidigare klimat- och miljöprogrammen samt vägkartan för cirkulär ekonomi.

Innehållet i klimat- och miljöprogrammet betonar klimatet, men uppmärksammar även biodiversitet, miljöns kvalitet och belastning, samhällsstrukturer och livsmiljön, samt miljömedvetenhet och -fostran. Programmet beskriver miljön nuvarande tillstånd och utvecklingen av utsläpp. Programmet innehåller också en uppskattning av de risker som klimatförändringen för med sig. Borgå stads mål för att minska utsläppen av växthusgaser är kolneutralitet till året 2030. Detta mål kan inte uppnås utan ytterligare satsningar i klimat- och miljöarbetet. Det krävs snabba åtgärder av alla samhällsaktörer för att stoppa klimatförändringen. Men samtidigt måste vi också fokusera på att anpassa oss till klimatförändringen, eftersom klimatförändringen inte längre kan stoppas helt. Programmets mål tar i beaktan förstärkandet av koldioxidsänkor, försäkrandet av biodiversitet och skyddandet av våra skogar.

Miljöhälsovårdschefen

I kapitlet Värmeåfrestning och hetta konstateras att vattendragens temperaturer kommer stiga och algblomning förekommer allt oftare då sommarhettorna blir längre. När temperaturerna av vattendragen ökar, ökar dessutom antalet av vissa hälsovådliga urdjur och mikrober, som exempelvis vibrioner som lever i havsvatten. Under långa sommarhettor ökar också användningsgraden och belastningen av badstränder. Detta ökar risken för badvattenburna epidemier.

Programmets anpassningsåtgärder inkluderar att rikta miljöskyddsövervakningen till fastigheternas avloppsvattensystem. Detta minskar riskerna för vattenbundna epidemier. När avloppsvattnets belastning minskar, minskar också blomningen av giftiga alger. Staden borde rikta planerliga åtgärder till minskningen av vattendragens inre och yttre näringsbelastning i större utsträckning än vad planen föreslår. Åtgärder borde vidtas åtminstone vid de vattendrag som är viktiga för vattenförsörjningen, samt där det finns allmänna badstränder eller där det planläggs eller kommer planläggas betydande rekreativ verksamhet. Att fastställa det maximala antalet dagliga besökare för badstränder och att förbättra utrustningen, till exempel genom att bygga platser för handtvätt eller rumptvätt, skulle också minska risken för epidemier.

Ökade innetemperaturer som följd av långa värmeböljor påverkar speciellt välmående av de äldre, av barn och av personer med hjärt- och kärlsjukdomar eller sjukdomar i andningsorgan. Överdödligheten av personer i över 70-års ålder ökar betydligt när temperaturen utomhus når 25 °C. Åtgärdsgränserna för inomhustemperaturer är för tillfället för höga med tanke på hälsoskyddet för de ovannämnda grupperna. Man kan förhindra ökningen av inomhustemperaturer med passiva metoder, t.ex. med solfilm, persienner, gardiner som reflekterar värmestrålning och med markiser som fästs utanför fönstren. Då värmeböljorna blir längre och vanligare, blir det allt viktigare att kyla ner interiörer. Staden måste eventuellt förbereda sig för att evakuera hemmaboende äldre personer och personer med hjärt- och kärlsjukdomar under särskilt svåra och långa värmeböljor.

Överhettningen av byggnader under långa värmeböljor utgör också en utmaning för regleringen av vattentemperaturer i vatteninstallationer på områden som motverkar mikrotillväxt. Till exempel ökar risken för förekomst av legionellabakterier i vatteninstallationer om vattentemperaturen är 20–55 °C.

I kapitlet Starka vindar har man inte uppskattat strömbrottens effekter på kritiska funktioner. Kapitlet beskriver inte heller anpassningsåtgärder. Det viktiga i fråga om produktion av hushållsvatten och behandling av avloppsvatten, samt för avloppspumpstationer, vore att åtminstone öka nödkraftförsörjningen för de kritiska delarna som förebygger sanitära olägenheter. Det är viktigt också att påpeka att risken för strömbrott ökar också under oväder och skyfall (jfr kapitlet Oväder och skyfall).

I kapitlet Oväder och skyfall konstateras att för att förhindra översvämning av avfallsvatten och relaterade hälsoolägenheter samt för att förhindra skador till byggnader som följd av översvämningar, måste man öka infiltreringen och fördröjningen av vatten samt öka utnyttjande av dagvatten. Förebyggande av dessa risker behandlas även i kapitlet Översvämning av städer och åar. Fördröjningen av dagvatten kan dock innebära en ökning i risken för smittsamma sjukdomar, i och med att vattnet blir i svackorna. Då kan myggorna föröka sig på tätbebyggda områden, vilket leder till att de sjukdomar som myggorna för med sig sprids. Klimatförändringen leder till att insekter och fåglar flyttar sig norrut, vilket också kan leda till att sjukdomar de för med sig börjar förekomma i de nordliga breddgraderna (t.ex. West Nile Fever, Usutu). I programmet borde man lägga till som mål att bygga upp dagvattensystem på tätbebyggda områden och på nya planområden så att det inte bildas vattensamlade svackor där myggorna förökar sig kraftigt.

I kapitlet Infektionssjukdomar har man främst fokuserat på effekterna av infektionssjukdomar, som till exempel korona. Klimatförändringen leder dock till att vektorbundna sjukdomar och infektionssjukdomar i hushålls- och badvatten ökar. Också vissa sjukdomar som smittas från djur till människor kan spridas mer norrut. Då man utvecklar stadsmiljön och fastighetsskötseln bör man se till att man inte skapar gynnsamma förhållanden för blodsugande insekternas förökning, speciellt på tätbebyggda områden och områden där stora mängder människor vistas. Också badsträndernas epidemirisker bör kartläggas och minskas. Risken för kontamineringen vid produktionen av hushållsvatten bör också förebyggas. Samtidigt ska man arbeta för att upptäcka kontamineringar i så tidigt skede som möjligt. Infektionsrisker som har att göra med miljön och djur i samband med tjänster för barn och unga. Infektioner kan förebyggas både i den egna verksamheten (utfärder, utomhusaktiviteter) samt genom att handleda barnen och deras föräldrar. Genom att hålla husdjuren vaccinerade kan man också minska smittorisken för människor vissa infektionssjukdomar. Informationen som till exempel veterinärvården delar om djursjukdomar och vaccinrekommendationer blir allt mer viktig i framtiden. Ändringar i infektionssjukdomar i djur som används inom livsmedelsproduktion kan också påverka livsmedelstryggheten. En av miljöhälsovårdens uppgifter är att ordna handledningen och rådgivning i frågor som rör hälsovården.

I kapitlet naturens mångfald och främmande arter behandlas också ogräs och skadeinsekter som flyttar sig norrut i och med klimatförändringen, och som kommer påverka den finska jordbruksproduktionen. För att undvika skördeföruster måste jordbrukare troligen använda mer bekämpningsmedel än tidigare, vilket höjer risken för att bekämpningsmedel förekommer både i hushållsvatten och livsmedel.

Med hänsyn till miljöhälsovården är det viktigt att eventuella miljörisker som avloppsrören ut i havet kan orsaka kartläggs och att man försöker minimera att dessa risker realiserar.

Förslag på enskilda textjusteringar gällande miljöhälsan finns som bilaga.

Miljöhälsosektionen har inget annat att tillägga i ärendet.

Beslut:

Förslaget godkändes.
